

۲۰۲۰/۰۹/۰۹

گردآورنده: حامد فارانی

تأثیر هنرمندان اسلام در آیین غرب نسبت هنر های زیبا

ویل دورانت: خوشنویسی جز لاینفک شیوه تزئین بود. تنها در دیار چین نظیر این همکاری میان خط و تصویر بوده است. حروف کوفی در زادگاه خویش، یعنی کوفه، حروف خشن زاویه داری بود که اشکال معین و یکنواخت داشت. خطاط هنر مند این اشکال خشک و بی روح را با حرکات و علائم تجوید و نقطه و مد، گل و بوته های کوچک، جلوه ای نو داد و خط کوفی یکی از وسایل تزئین معماری شد، در نوشته های معمولی، خط نسخ مطلوب تر از کوفی بود حروف مدور و کششهای افقی و انحادار، خود به خود وسیله تزئین بودند و حاجت به اصافات دیگر نداشتند از همه خطهای جهان چه خط کتابت و چه خط چاپ، هیچ یک به زیبایی نسخ نیست. در قرن دهم، نسخ، در زمینه تزئین بنا و سفال بر خط کوفی چیره شد. بیشتر کتابهای اسلامی که از قرون وسطی به جای مانده به خط نسخ است و قسمت اعظم این باقیمانده ها قرآن است زیرا نوشتن قرآن جز اعمال شایسته بود که نویسنده را به ثواب می رسانید. در قرن دهم، عده ای از دوستداران کتاب بودند که همه وقت زندگی خود را در میان نسخه های خطی زیبا که بر کاغذ پوستی، با مرکب سیاه کبود، بنفش، سرخ یا طلایی نوشته شده بود می گذرانیدند از کتابهای آن دوران، تعداد کمی به جا مانده و قدیمی تر از همه قرآنی است که در دارالکتب المصریه قاهره هست و تاریخ آن به سال 168 ه. ق. (781 م) می رسد اگر به یاد بیاوریم که کتابها را با پوست نرم و محکم جلد می کردند و در کار جلد سازی ذوق و مهارت فوق العاده به کار می بردند و آن را با نقشهای دقیق و زیبا می آراستند، به حق و بی مبالغه توانیم گفت که کتابهای اسلامی از آغاز قرن نهم تا قرن هیجدهم از همه کتابهای جهان زیباتر بوده اند. کیست که اکنون انتظار داشته باشد که کتابش با این رونق و شکوه منتشر شود.

همه هنر ها در کار تزئین زندگی اسلامی و ترقی آن در اوج زیبایی به کار گرفته شده بود. نقش های ظریف در پارچه باقی با خط زیبا به هم می آمیخت یا با وسیله آتش بر سفال نقش می بست یا بر سر در بنا ها و نمای محر ابها تجلی می کرد. اگر تمدن قرون وسطی بین صنعتگر ماهر و هنرور فرق نمی گذاشت، این از مقام هنرور نمی کاست بلکه قدر صنعتگر ماهر را بالا می برد. وقتی مسلمانان، شام، مصر، ایران و ماوراء النهر را گشودند، منسوجات رومی، قبطی، ساسانی و چینی شهره بود و بسیار زود مسلمانان صنایع این مناطق را آموختند. چندی طول نکشید که مسلمانان قرون وسطی، در سراسر جهان تاجران معتبر ابریشم شدند.

پارچه های تافته حریر در اروپا برای لباس زنان به فروش می رفت پارچه های پشمی شیراز پارچه پرده ای و حریر موجدار بغداد، پارچه خوزستان که کرک شتر پشم گوسفند می بافتند، پوشش هودج که در خراسان بافته می شد، قالی صور، جانمازی بخارا و حریر زر بافت هرات، شهره آفاق بود ولی می توانیم روزگار همه اینها را از میان برده است و از آن حتی نمونه ای به جا نیست ما فقط می توانیم رونق و جلال این منسوجات را از نمونه های قرون بهد و او صافی که معاصران آورده اند تصور کنیم.

ضمن اوراقی که از ایام هارون الرشید به جا مانده یادداشتی است به این مضمون: ((400000 سکه طلا قیمت خلعتی که به جعفر بن یحیی بخشیده شده))). تاریخ نویسان از قالیه های دوران فاطمیان، خیمه های مخمل، اطلس و حریر دمشق و پارچه های تافته و زربفت منقش خبر می دهند. از جمله خیمه ای بود که برای یازوری، وزیر مستنصر، مهیا کرده بودند یکصد و پنجاه صنعتگر، بیشتر از 9 سال روی آن کار کردند و مصارف آن به 30000 دینار (142000 دلار) رسید چنانچه می گویند تصویر همه موجودات جانداران به جز انسان بران نقش بسته بود. از نقوش دوران فاطمی به جز پاره های گچبری که در موزه قاهره هست چیزی به جا نیست و از مینیاتوری آن عصر نیز نمانده است. در قرن دوازدهم هنر اسلامی از اسپانیا به شمال آفریقا راه یافت و شهر های مراکش

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاډونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پاوالی د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په څیر و لولئ

، تلمسان ، تونس ، صفاقش و طرابلس با قصرهای زیبا و مسجد های خیره کننده و محلات درون بدرون به اوج کمال رسیدند

جرجی زیدان : شایع است که مسلمانان (و یا تمدن اسلام) در ترویج هنر های زیبا مقصر و یا قاصر می باشد و برعکس رومی ها ساختمان ها و تصویر ها و مجسمه هایی دارند که از مسلمانان چنان چیز هایی باقی نمانده است اما اگر مختصر دقتی شود معلوم می گردد که استعداد عرب ها یا مسلمانان در این قسمتها (هنر های زیبا) از بسیاری دیگر بیشتر است و نه تنها از یونان و روم عقب تر نیستند بلکه در پاره ای موارد از آنان جلوتر رفته اند مثلا با مشاهده جامع دمشق ، جامع قاهره ، جامع دهلی ، جامع اصفهان ، کاخ الحمرا و کاشی کاری ها و هندسه و طرز تعمیر ان مسلم می گردد که مسلمانان در این راه ترقی بسیار کرده اند ، همین قسم در زرگری ، نساجی و امثال ان ذوق سلیم بی سابقه ای نشان داده اند .

فیلیب ک . حتی : هنر خط وسیله ثبت کلام خدا بود و از این جهت اعتبار خاصی داشت و قرآن نیز در آیه اول سوره 68 و آیه چهارم سوره 96 تایید ان کرده بود به قرن دوم و سوم پیشرفت کرد و به زودی از هنر های مهم و گر انقدر شد این هنر اسلامی خالص بود و در کار تزئین اهمیت بسیار داشت . صنعت و هنر قالی بافی ، پارچه بافی ، ابریشم بافی ، سفالکاری و اشیای انان از اسلام و مسلمین به اروپا آمده است .

ا . ه کریستی هنر شناس مسیحی : صنعتگران اروپایی کم کم با خطوط عربی آشنا شدند و با وجود اینکه ان را نمی توانستند بخوانند شبیه ان را می نوشتند برای ثبوت این معرفت و در عین حال نادانی سکه طلائی پادشاه مرسیا که ان ما بین سالهای 96 – 757 زده شده و اکنون در موزه بریتانیا است کافیت این سکه کاملا به دینار مسلمین شباهت دارد و نظیر سکه مذکور بعد از ان دیگر ساخته نشده است ولی در هر صورت نشان این است که تا چه اندازه سکه های مسلمین رواج داشته است که انها را به تقلید وا داشته در همان موزه یک صلیب برنجی مذهب ایرلندی که متعلق به قرن نهم می باشد موجود است که در وسط ان با خط کوفی جمله ((بسم الله)) نوشته شده این نیز تماس مغرب را با هنر های اسلامی مشهود می سازد . مابین فلز کاریهایی که در ابتدا ی اسلام ساخته شده و به ما رسیده است صندوقی است که در کلیسای بزرگ ژرونا می باشد این صندوق از چوب ساخته شده و یا ورقه ای از نقره که شاخ و برگهای پیچیده و برجسته ای بر ان پوشیده شده بر روی ان نوشته ایست که معلوم می دارد که این صندوق توسط دو نفر صنعتگر به نام بدر و ظریف برای یکی از درباریان رومی (76- 961) ساخته شده نقره کاری هایی که از ان باقی مانده بسیار کم است و این یکی از انها ست اسبابهای که شرح ان پرداختیم ظرافت و نوع هنر های ان روز نمایان می سازد در میان اشیایی که به ما رسیده ابریقها ، طشتها و ظروف گوناگونی موجود است که روزی مجالس و میهمانی های سلاطین و نجبا را مزین می کرده است و از ان جمله صندوق های جواهر ، قلمدانها ، شمعدانها عطر سوزه ها ، و اشیای نفیس دیگر است که نوع و شماره ان از حد فزون است با وجود اینکه آنچه مغرب به تقلید مسلمین می ساخت بسیار جالب توجه بود باز هم در هیچ قسمت به زیبایی نمونه های شرقی نمی رسید ..

پی یر روسو : در بحبوحه قرون وسطی هنگامی که ملل اروپایی به منتها حد انحطاط و هرج و مرج فکری سقوط کردند بار دیگر اختراعات صنعتی و ابداعات فکری را از ممالک شرق اقتباس کردند و همین اقتباس مبنای پیشرفت و اساس ترقی ایشان شد خوب است که در خاتمه این بحث قدر از اولین اقدام برای سنگ فرش کردن پاریس صحبت کنیم (1185 م) . این کار به امر فیلیب اگوست انجام گرفت که در نتیجه وضع رقت انگیز و تنفر آور کوچه ها ، اجرای ان را لازم دیده بود زیرا تا ان روز وضعیت ان به گونه ای بود که شاه در قصر خود (محل فعلی کاخ سارنوالی پاریس) از بوی عفونت ان خفه می شد . شرح انکه جنگهای صلیبی چه نفوذ عظیمی در تمدن اروپا لاتن داشتند و موجب چه ترقیاتی شدند که این جنگ ها نه تنها موجب مبادلات بزرگی مابن اروپا و خاورمیانه گشتند ، نه فقط مصنوعات و اکتشافات و کتب اهل شرق و قد مای یونانی را به اروپا نیان شناساندند بلکه تهیه خوارک و پوشاک و اسلحه برای این جمع کثیر موجب شد که همه پیشه وران کار فراوان به دست آورند و به اختراعات صنعتی تشویق شوند و شهر ها توسعه بسیار یابند . هرکس به خوبی می فهمند که مختصر پیشرفتی که نصیب زراعت قرون وسطایی گردید در مقابل ترقیات سریع شرایط زندگانی شهری بسیار ناچیز بوده است

در واقع عادی ترین ، ناچیز ترین و روزانه ترین شرایط زندگی شهری نیز تغییر یافت و ترقی کرد در این مقام از پیشرفت های فن خانه سازی چیزی نمی گوئیم زیرا کتب تاریخ به تفصیل از ان گفتگو کرده اند . همین قدر متذکر شویم که ایجاد دود کشی برای بخاری که در خانه ها از ان پس کار گزارده شد اجتماعی برای تمام خانواده

د پانو شمیره: له 2تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولۍ

به وجود آورد قدم مهمی بوده است. پیدایش و سایل روش کردن خانه ها به وسیله نور بی دود را نیز مرهون همین دوره می باشیم زیرا شمعدانهای روغن سوز یا با شمع مومی ، جای روغن دانه های قدیم و مشعلهای گند سوز را گرفت.

شاید بتوان گفت که پیشرفت هنر و تهیه پوشاک ، بسیار بیش از فن تهیه خوراک جالب توجه بوده است . همراه با کتان رقیب آن پشم جای خود را باز کرد از ابتدای قرن چهاردهم فن ماهوت سازی انگلیستان در همه جا شهرت داشت و تقریباً در همین اوقات (سال 1340 م) که اعراب توانستند گوسفند مرینوس آفریقا شمالی را با آب و هوای اسپانیا سازش دهند و این حیوان به زودی بزرگ ترین تهیه کننده پشم در جهان شد. از شهرت ابریشم به هیچ وجه کاسته نشده بود اما دیگر چین انحصار آن را در اختیار نداشت زیرا روش تربیت کرم ابریشم از راه سوریه در بیژانس معمول شد و اعراب در قرن دهم میلادی آن را به کشور اسپانیا آوردند.

گوستا ولوبون : مسلمین کارخانه های تاسیس کرده اند که کلالی یا سفالین ، میناکاری ، کاشی ، ظروف چینی ، محصول آن کارخانه ها بود و به تمام دنیا صادر می کردند یکی از مشهور ترین کارخانه های چینی سازی مسلمین کارخانه جزیره میورقه (مایورکا) می باشد که بسیار قدیمی شناخته شده است. از روزی که اعراب (مسلمین) یکسره از اسپانیا بیرون رفتند صنعت کاشی کاری و سایر صنعتها به سرعت عجیبی رو به انحطاط و تنزل نهاد.

حرفه بافندگی فرش از اعراب رونق گرفت . پارچه بافی اعراب بسیار پیشرفت داشت و ما از روی تواریخ عرب این اندازه اطلاع داریم که روی فرشها و منسوجات ابریشمی و مخملی که در کارخانه های: کالمون ، بهسنا ، دمشق و غیره بافته می شد نقشه و صورتهای انسان و حیوانات منقوش نبوده است.

د پانو شمیره: له 3تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خير و لولئ